

ove04 STAATSSCHULD en FINANCIERINGSSALDO

De Rijksbegroting is een overzicht van de verwachte staatsinkomsten en staatsuitgaven voor het volgende jaar. Het **begrotingssaldo** is het verschil tussen de inkomsten en de uitgaven. Als de inkomsten de uitgaven overtreffen, is er sprake van een begrotingsoverschot. Als de uitgaven de inkomsten overtreffen, is er sprake van een begrotingstekort. De Rijksoverheid zal dan geld moeten lenen. Het begrotingstekort geeft dus de financieringsbehoefte van het Rijk aan.

$$\begin{array}{r} \text{inkomsten} \\ - \text{uitgaven} \\ \hline \text{begrotingssaldo} \end{array}$$

Het begrotingssaldo is niet het bedrag waarmee de staatsschuld verandert, immers een deel van de uitgaven wordt gebruikt om de bestaande schuld af te lossen.

Het bedrag waarmee de staatsschuld verandert, is het **financieringssaldo**.

Als de schuld afneemt, is er sprake van een financieringsoverschot.

Als de schuld toeneemt, is er sprake van een financieringstekort.

$$\begin{array}{r} \text{inkomsten} \\ - \text{uitgaven (exclusief aflossing staatsschuld)} \\ \hline \text{financieringssaldo} \end{array}$$

De relatie tussen begrotingssaldo en financieringssaldo
$\text{begrotingssaldo} = \text{inkomsten} - \text{uitgaven}$
$\text{financieringssaldo} = \text{inkomsten} - (\text{uitgaven} - \text{schuldaflossing})$
$\text{financieringssaldo} = (\text{inkomsten} - \text{uitgaven}) + \text{schuldaflossing}$
$\text{financieringssaldo} = \text{begrotingssaldo} + \text{schuldaflossing}$
$\text{begrotingssaldo} = \text{financieringssaldo} - \text{schuldaflossing}$

EMU-SCHULD en EMU-SALDO (BEGROTINGSREGELS STABILITEITS- en GROEIPACT)

In EMU-verband wordt er gekeken naar de financiële situatie van de collectieve sector.

De collectieve sector bestaat uit de rijksoverheid, de lagere overheden en de sociale fondsen.

- De **EMU-schuld** is de schuld van de collectieve sector.
De **EMU-schuldquote** is de EMU-schuld in procenten van het bruto binnenlands product (BBP).
De EMU-schuldquote van een land mag in principe niet groter zijn dan 60%.
- Het **EMU-saldo** is het financieringssaldo van de collectieve sector. Het EMU-saldo is het bedrag waarmee de EMU-schuld verandert. Als er sprake is van een positief EMU-saldo, neemt de EMU-schuld af. Als er sprake is van een negatief EMU-saldo, neemt de EMU-schuld toe.
De **EMU-financieringsquote** is het EMU-saldo in procenten van het bruto binnenlands product (BBP).
De EMU-financieringsquote van een land mag (bij een negatief EMU-saldo) niet groter zijn dan 3%.

Waarom zijn er grenzen gesteld aan de omvang en de toename van de overheidsschuld van de EMU-landen?

- overheidsuitgaven > overheidsinkomsten → effectieve vraag↑ → kans op bestedingsinflatie↑
- overheidstekort↑ → geld lenen↑ → rente↑ → bestedingen↓ → productie↓ → werkgelegenheid↓
- overheidsschuld↑ → rentelasten↑ → geld voor andere overheidstaken↓
- overheidstekort nu↑ → geld lenen nu↑ → toekomstige belastingen voor rente en aflossing↑

Bij het losbarsten van de coronapandemie (voorjaar 2020) is besloten de begrotingsregels van het Stabiliteits- en Groeipact (SGP) tijdelijk buitenspel te zetten door het activeren van de 'algemene ontsnappingsclausule'. Dat is alleen toegestaan tijdens een diepe recessie in de hele EMU. Door het op non-actief stellen van de begrotingsregels kunnen lidstaten hun bedrijven financieel extra steunen en door de crisis helpen.

Inmiddels is besloten dat de 'algemene ontsnappingsclausule' eind 2023 weer zal worden gedeactiveerd.